

VITBOK

Om Sveriges krig
i Afghanistan

2002-2015

Sveriges deltagande i kriget

❖ Mål ❖ Resultat ❖ Vad gjorde svensk militär?

Innehåll:

- 1 Mål för Isaf
- 2 Mål för svenska Isaf
- 3 FN-mandatet
- 4 Utvecklingen av kriget 2001-2014
- 5 Targeted killings, utomrättsligt dödande
- 6 Svenska Isaf 2001-2014
- 7 Militär och civil samverkan (PRT)
- 8 Natos ledning av Isaf
- 9 Krigets kostnader
- 10 Krigets mänskliga kostnader
- 11 Den politiska och ekonomiska situationen
- 12 Säkerheten
- 13 Den humanitära situationen
- 14 Kvinnornas situation
- 15 Skolor
- 16 Opiumodling, korruption
- 17 Talibanerna
- 18 Krigsherrarna
- 19 Hur Sverige gick med i kriget
- 20 De verkliga motiven för krigsdeltagandet
- 21 Kriget efter 2014

Inledning

Denna granskning är gjord för att ersätta en vitbok som många krävt skulle tas fram men som regeringen vägrat ta beslut om.

Socialdemokratiska partikongressen 2013 beslöt att ställa sig bakom kravet på en vitbok. Liknande krav har kommit från Svenska Afghanistankommittén och Svenska Freds samt av olika debattörer.

En vitbok är en granskning av en oberoende kommission bestående av medborgare som åtnjuter allmänhetens förtroende och som inte medverkat i beslutet om Sveriges medverkan i kriget. En sådan kommission skulle även fått möjlighet att ta del av sekretessbelagda handlingar.

Istället tillsatte en enmansutredare, Tone Tingsgård, som varit Forsvarsutskottets vice ordförande 1998-2006 det vill säga under de år då riksdagen fattade beslutet om svensk trupp i Afghanistan.

I en skrivelse till den nytillsatta utredningen, har 27 kända personer som under åren varit kritiska till Sveriges deltagande i kriget, har en rad frågor ställts

2 Vitbok

medkrav på granskning.¹

Den granskning som nu presenteras bygger på öppna källor, några dokument som varit sekretessbelagda men där hemligstämpeln tagits bort samt skriftlig kommunikation med myndigheter främst försvarsmakten.

Lars-Gunnar Liljestrand, Stefan Lindgren
Ordförande resp. vice ordförande i Föreningen
Afghanistansolidaritet

1 Mål för Isaf

När president Obama i november 2009 höll sitt stora linjetal om kriget i Afghanistan och informerade om att ytterligare 30 000 amerikanska soldater skulle sättas in nämndes inte med ett ord kvinnors rättigheter, uppbygget av en rättsstat eller skolor för flickor. Målet var säkerhet och att bekämpa terrorism.

I Nato:s slutrapport 24 november 2014 till FN² sammanfattas målen för insatsen: att bygga upp de afghanska säkerhetsstyrkorna. Detta är kärnan (core objectives) i Isaf:s insats.

Av 25 uppnådda resultat är 24 kopplade till utvecklingen av de militära styrkorna. Som nummer 25 kommer bekämpandet av narkotika. Där Nato dock konstaterar att narkotikaproduktionen kvarstår som en stor utmaning.

De krasst säkerhetspolitiska och militära målen skall ställas mot de ofta förekommande uttalandena från västligt håll om att kriget i Afghanistan har varit något slags humanitär intervention.

2 Mål för svenska Isaf

Målet för den svenska Isaf-insatsen finns i propositionen 2001/02:60 för den första styrkan i januari 2002: "Säkerhet är grundläggande för att den afghanska politiska processen skall kunna fortsätta utvecklas på ett positivt sätt. Säkerhetsläget måste tillåta att den nya interimadministrationen kan inrätta sig.

I propositionen 2005/06:34 kom ett tillägg, att underlätta och understödja de återuppbyggnadsinsatser.

Svenska regeringar har i olika sammanhang hävdat att Isaf verkar för en rad mål utöver säkerheten: kvinnors rättigheter, skolor för flickor, minskad kor-

i Afghanistan

ruption och minskad narkotikaproduktion.

Denna mycket vidare målformulering finns i dokumentet ”Strategi för Sveriges stöd till det internationella engagemanget i Afghanistan” (2010).³ Där anges att det övergripande målet är att stärka Afghanistans förmåga att upprätthålla stabilitet och säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter samt erbjuda sina invånare möjligheter att förbättra sina levnadsvillkor och en rättvis och hållbar utveckling.

Granskningen av Sveriges insatser i Afghanistan skall därför inte bara innefatta det formella målet för säkerhet utan också de betydligt vidare humanitära målen som regeringen angett.

3 FN-mandatet

USA angrep Afghanistan den 7 oktober 2001 med bombflyg. Det motiverades av den amerikanska regeringen med rätten till självförsvar som svar på attentaten den 11 september 2001 i New York och Washington. Afghanistans regering anklagades för att inte ingripit mot terrorister (al Qaida) på sitt territorium.

FN:s säkerhetsråd tog två resolutioner med anledning av attentaten: 1368 av den 12 september och 1373 av den 28 september. Resolutionerna gav inget mandat för USA att använda militärt våld mot Afghanistan. Istället slog säkerhetsrådet fast att terroristhandlingar skulle bemötas med rättsliga medel: polis, domstolar och andra åtgärder att förhindra attentat.

11-septemberattentaten har inte medfört någon ändring av tolkningen av FN-stadgans våldsförbud (artikel 2:4) vilket USA och en del västliga folkrättsakademiker hävdar. FN:s medlemstater slog i resolutionen från generalförsamlingens World Summit 2005 fast att självförsvarsrätten gäller angrepp från en stat. I texten underströks att FN-stadgan är helt tillämplig idag, och där framhävdes vidare säkerhetsrådets myndighet att hantera hela skalan av hot mot internationell fred och säkerhet och att det inte ges några undantag för eller reservationer om det skulle föreligga någon rätt för en stat att med hänvisning till rätten till självförsvar angripa en annan i samband med en terroristattack eller ett terroristhot. Resolutionen antogs enhälligt av alla medlemsstater.⁴

USA:s bombkrig 2001 har heller aldrig i efterhand godkänts av säkerhetsrådet.

När USA:s intervention var ett faktum gav säker-

hetsrådet ett mandat för den nya styrkan Isaf att verka i landet. Med resolution 1386 från den 20 december bemyndigade säkerhetsrådet Isaf att stödja interimregeringen genom att upprätthålla säkerheten i Kabul med omgivningar. En utvidgning av mandatet för Isaf att verka i hela landet gjordes 2003 genom säkerhetsrådsresolution 1510.

Detta mandat gällde till dess Isaf avslutades 31 december 2014.

Ett förtydligande till resolution 1510 gjordes av Frankrike som betonade att utöver att allmänt upprätthålla säkerheten skulle Isaf skydda internationell civil personal, särskilt personer som deltar i uppbyggnadsverksamhet och humanitärt arbete.⁵ Isaf hade inget mandat att genomföra något allmänt krig mot motståndsgupper.

En annan USA-ledd styrka, Operation Enduring Freedom (OEF), verkade i Afghanistan från bombkrigets första dag 2001. OEF som saknade mandat från FN:s säkerhetsråd förde ett eget krig mot grupper man definierade som terrorister vilket kom att innefatta talibaner och andra som var motståndare till regeringen i Kabul.

4 Utvecklingen av kriget 2001–2014

Isaf upprättades på initiativ av Storbritannien och USA och leddes i början av en brittisk befälhavare. År 2003 fick Nato ledningen av Isaf och senare har styrkan letts av en amerikansk general som också var befälhavare för Oef.

Vartefter motståndet mot ockupationen ökade förstärktes Isaf och kom att som mest omfatta cirka 142 000 soldater, 107 000 kontraktsanställda samt 19 000 privata säkerhetsanställda.⁶

År 2008 övergick Isaf till en allmän offensiv mot motståndet. I Nato:s slutvärdering skriver man: ”2008 genomfördes en signifikant ändring av insatsen. Ett fullt genomförande av upprorsbekämpning (counter insurgency, COIN) beslutades och en integrering av de konventionella styrkorna med specialstyrkor kom till stånd.”⁷ Detta skifte i den militära strategin skedde samtidigt som ISAF-styrkorna kraftigt trappades upp. Den amerikanske presidenten Obama tog 2009 beslutet att sätta in ytterligare 30 000 soldater för den nya upprorsbekämpningen.

Med denna integrering av styrkorna blev det i praktiken omöjligt att skilja Isaf:s verksamhet från Oefs. Ett allmänt offensivt krig mot talibaner och andra motståndsgupper genomfördes vilket inte hade stöd i FN-mandatet för Isaf.

Under 2013 och 2014 trappades ISAF-styrkorna ned och flera stater tog hem alla sina styrkor. Isaf avslutades den sista december 2014.

5 Targeted killings, utomrättsligt dödande

Targeted killings, riktat dödande; eller utomrättsligt dödande har använts som en viktig del i västkoalitionens krig. Det har varit nattliga räder i afghanska hem för att tillfångata eller döda de som utpekats som terrorister, dödande med drönare och dödande genom flygattacker mot enskilda eller grupper som inte befinner sig i direkt strid.

Krigets lagar (bland andra Haagkonventionen 1907, Genèvekonventionen IV och Tilläggsprotokollet) är tillämpliga då man skall granska targeted killings. Allmänt gäller att dödande bara är lagligt när målet är en stridande (kombattant) eller en civil person som direkt eller tillfälligt deltar i strid. Dödandet måste vara militärt nödvändigt, användningen av våldet proportionellt och så att risken för civila offer minimeras och allt rimligt måste göras för att minska skada civila.

Internationella lagar om humanitär rätt kräver att statliga myndigheter fängslar och ställer de personer som utpekats som terrorister inför rätta istället för att döda dem.

I krig finns någon form av slagfält och där är det tillåtet att döda motståndare, kombattanter. Såväl flygplan som drönare för att avfyra raketer mot fienden får användas. (Här måste dock krigets lagar följas och till exempel får ej sårade motståndare dödas.)

OEF hade redan med början 2001 genomfört så kallade capture-or-kill-operationer med nattliga räder i afghanska hem i jakt på terrorister och motståndsmän. Även Isaf hade i viss omfattning gjort sådana operationer men genomförandet i stor skala kom med den nya strategin 2008. Under perioden 2009–2011 tog insatserna sådan om omfattning att de skapade en våldsam vrede hos den afghanska befolkningen. Intrång på natten av väpnade utländska soldater i afghanska hem sågs som en oerhörd kränkning av mänskliga rättigheter. Även den afghanske presidenten Hamid Karzai tvingades att i skarpa ordalag fördöma attackerna. Reaktionerna ledde till att Nato drog ned antalet nattliga räder 2012 och istället trappades antalet drönarattacker upp kraftigt.

De nattliga räderna var före 2009 omkring 5–6 per natt medan de under perioden 2009–2011 var ca 15–20 per natt. Antalet dödade i räderna under den tvåårsperioden var 3865. En stor del av de dödade var sannolikt civila offer då Nato uppgivit att endast 5 procent av de dödade var ”ledare”.⁸ 2012 minskades antalet nattliga räder på grund av den häftiga kritiken men stoppades inte helt och fortsätter idag, 2015, med amerikanska specialstyrkor.

Då nattliga räder drogs ned nästan fördubblades antalet drönarattacker mellan 2011 och 2012 (294 till 506).⁹ Afghanistan utsattes för fler drönarattacker

än något annat land. Även vid drönarattacker blir antalet civila offer mycket stort. I en sammanställning för perioden januari 2012 till februari 2013 konstaterades att 9 av 10 av de dödade inte var USA:s direkta mål.¹⁰

Nato upprättade omfattande listor över personer som på olika grunder antogs vara aktiva motståndsmän eller på annat sätt personer som man önskade eliminera. *Der Spiegel* rapporterade 28 december 2014 om Nato:s hemliga ”dödslistor” som tidningen kommit över genom bland andra visselblåsaren Edward Snowden. *Spiegels* listor dateras till en tvåårsperiod 2009 till 2011 det vill säga under den tid då kriget intensifierades med COIN-strategin. Listorna Joint Prioritized Effects List (JPEL) innehöll 3673 personer klassade i prioritetsordning. Av dessa fördes cirka 700 upp på vad tidningen kallade ”dödslistan” (Nato Todeslist). Personerna på listan var både de som utpekades som ledare men även medhjälpare (facilitators) till upprorsgrupper och andra personer som droghandlare. Underlag för listan kom bland annat från uppgifter inlämnade av fjorton stater som ingick i Isaf. Dessa ”14 Eyes” skickade in uppgifter uppfångade från mobilsamtal och på annat sätt till Isaf:s högkvarter som sedan delade ut listor med prioriterade namn till Isaf:s regionala befälhavare för verkställande. Sverige angavs som en av de fjorton stater som lämnade uppgifter.

6 Svenska Isaf:s krig 2002–2014

Den svenska ISAF-styrkan var början (2002) 45 personer. När kriget utökades under åren nåddes en topp med drygt 600 man.

Svenska Isaf:s krigföring är lite känd då samtliga krigsincidenter är hemligstämplade. Någon sammanställning av antalet dödade, sårade och tillfångatagna afghaner har inte redovisats av försvarsmakten.

Vissa uppgifter kom fram 2007 då TV4 rapporterade om svenska soldaters medverkan i en nattlig räd där en byledare dödades, uppenbarligen i en capture-or-kill-operation.

De svenska militära insatserna följde i huvudsak den av Nato beslutade strategin med COIN och aktiv upprorsbekämpning med sitt intensivaste skede 2008–2012. Perioden har skildrats av Wilhelm Agrell i boken ”Kriget här och nu” och Johanne Hildebrandt i boken ”Krigare”. I den senare uppger ledningen för svenska ISAF-styrkan att 5–15 dödates medan soldaterna själva uppskattade att 200–300 dödates under några månaders strider. Den nya ISAF-strategin innebar även att insatsreglerna förändrades. Förbanden som tidigare bara fått avge verkanseld i självförsvar fick nu aktivt bekämpa identifierade motståndare. Detta innebar bland annat en helt ny

möjlighet att omsätta eldkraft i påverkan av motståndaren.

I en artikel i *Dagens Nyheter* 15 januari 2014 beskrevs en svensk specialstyrka som dödat ”flera dusin” afghaner varav många var offer i samband med nattliga räder i afghanska hem.

Nattliga räder i afghanska hem har sammanställts¹¹ av två forskare baserat på Isaf:s dagliga rapporter under tvåårsperioden 2009–2011. Tar man ut uppgifterna från de fyra provinser (PRT) där svenska Isaf haft det militära huvudansvaret blir resultatet uttryckt i dödade och tillfångatagna under capture-or-kill-operationer:

Provins	Dödade	Tillfångatagna
Balkh	37	85
Samangan	0	3
Jowzjan	12	21
Sar–e Pul	17	21
Totalt svenska PRT	66	130
Totalt Afghanistan	3 865	7 126

Anmärkningsvärt är att i den provins där svenska Isaf utkämpade sina hårdaste strider, Balkh, var ökningen av capture-or-kill-operationer större än i alla andra provinser i Afghanistan (från 1 till 36). Under den här perioden sattes också svenska specialförband in i större utsträckning än tidigare.

På en skriftlig fråga till försvarsmakten om svenska Isaf deltagit i capture-or-kill-operationer blev svaret en form av medgivande¹²:

”(Det är dock) högst sannolikt att svenska soldater vid ett antal tillfällen deltagit vid såväl planering som genomförande av targeting. Omfattningen av deltagandet går dessvärre inte att redovisa, men nedan följer exempel på hur ett deltagande kan se ut:

–Genom svenska soldaters genomförande av rådgivande verksamhet till afghanska förband. I detta fall kan svensk personal direkt deltagit i planering och perifert även vid genomförande.

–Genom svensk stabspersonals, placerad i multinationell stab (företrädesvis Regional Command North), genomförande av operativ planering

–Svensk trupps medverkan vid afghanska operationer. Själva operationen har då genomförts av de afghanska förbanden medan svenska enheter i regel haft en stödjande eller övervakande uppgift.”

Försvarsmaktens presschef Roger Magnegård var tydlig i *Expressen* 11 mars 2011: ”Har man under rättelser att en person ingår i det organiserade motståndet, då har man rätt att bekämpa honom, men man måste identifiera och säkert veta vem man ger sig på och att det till vardags är en stridande soldat”. Vidare uppgav *Expressen*: ”I ett dokument från

det svenska förbandet i Mazar–e–Sharif beskrivs hur svenskarna arbetar. Dokumentet avslöjar hur den svenska styrkan söker efter så kallade motståndsmän och slår till mot en misstänkt motståndsmans bostad strax före midnatt efter att ha spanat mot bostaden”.

New York Times rapporterade den 4 september 2015 om hur utomrättsligt dödandet (capture-or-kill) av afghaner går till. Besluten fattas i ett rum i koalitionen högkvarter i Kabul, Combined Joint Operations. På videoskrmar visas hur man pekar ut människor som identifieras som fiender.” Man går runt bordet och säger 'räck upp handen om du ser några kvinnor och barn' och det innefattar tyska och svenska officerare som ju inte skall delta i kontrateroristattacker.”

Försvarsmakten förnekade svensk inblandning. Pressekreterare Jesper Tengrot sade till Ekot 4 september: ”Vi har personal som sitter i den här ledningscentralen men vi deltar inte i beslutsfattandet i den här typen av frågor.” På frågan om den här personalen sitter med när de här besluten skall tas i ledningscentralen var svaret: ”Det kan jag inte svara på exakt. Vi har en samverkansofficer. Den individen har sin arbetsplats i ledningscentralen. Men återigen den personen deltar inte i den här typen av beslut.” Försvarets dementi är inte övertygande.

Svenska Isaf har deltagit i capture-or-kill-operationer men offrens antal är inte känt inte heller om de varit stridande (kombattanter) i folkrättens mening eller om det rör sig om andra misstänkta ”upprorsmän” eller helt enkelt oskyldiga civila det vill säga utomrättsligt dödande.

7 Militär och civil samverkan (PRT)

En viktig del i Isaf:s strategi i Afghanistan var sammankoppling av de militära insatserna med civila för uppbyggnad av landet genom så kallade PRT (Provincial Reconstruction Team). Sverige tog ansvaret 2006 för PRT i Mazar–e Sharif en huvudort i norra Afghanistan. Den svenskleda regionala enheten skulle stödja de afghanska insatserna i fyra provinser (Balkh, Jowzjan, Sar–e Pul och Samangan).

Regeringen skrev i proposition 2006/07:83 att PRT skulle bidra till säkerhet och stabilitet för återuppbyggnad och åstadkomma samverkan nere på bynivå där åtgärder skulle genomföras tillsammans med lokalbefolkningen.

PRT beskrevs alltså i positiva termer om samtal och fredsfrämjande. För svenska Isaf blev dock PRT-modellen främst en form för att lösa militära uppgifter. Den tydliga militariseringen beskrivs i en rapport från FOI: ”*COIN-doktrinen fick också en tydlig inverkan på PRT-konceptet. PRT:t blev i Isaf:s ögon allt mer en plattform för att koordinera civil–militära*

COIN-insatser, med det uttalade syftet var att isolera upprorsmännen från befolkningen. FOI sammanfattade att PRT blev en mer ”militärt fokuserad nytta”.¹³

Motståndsbekämpning enligt COIN innebär att först militärt säkra ett område (Shape), rensa det från motståndsmän (Clear), sedan etablera kontroll (Hold) för att slutligen bygga upp civila funktioner (Build). Denna i grunden militära strategi var omöjlig att koppla ihop med fristående civilt hjälparbete. Varje misstanke om att en hjälporganisation på minsta sätt var kopplad till de utländska styrkorna riskerade att rasera allt förtroende hos befolkningen och utsätta hjälpverksamheten för attacker från motståndsrupper.

Den utländska militärens aktiva närvaro och försök till nära samverkan med lokalbefolkningen mötte hård kritik från de frivilligorganisationer som arbetar med hjälp och utbildning.

Asia Times 25 november 2010 återger uppfattningar hos många oberoende hjälporganisationer som distanserar sig från den USA-ledda koalitionen och istället försöker forma en säkerhetsöverenskommelse med motståndet och satsar på att ”visad neutralitet kommer att skydda dem under det intensiva kriget”. Tidningen återger ett uttalande från Laurent Saillard, chef för Koordineringsstyrelsen för hjälp till Afghanistan en paraplyorganisation för 106 utländska och lokala NGO:er: ”Om ett hjälpprojekt stöds av det lokala samhället så låter de (talibanerna) NGOerna att fortsätta arbeta så länge som de inte deltar i politisk aktivitet.”

Läkare utan gränzers representant i Afghanistan Miciel Hofman: ”När gränsen mellan soldater och biståndsarbetare suddas ut blir det svårt. Det går inte att bekämpa talibaner på förmiddagen och bygga skolor på eftermiddagen. Krig fungerar inte så.” (*Svenska Dagbladet* 8 oktober 2011).

Liknande farhågor har Anna-Karin Johansson, ordföranden i Svenska Afghanistankommittén (SAK), uttryckt: ”Svenska Afghanistankommitténs inställning och erfarenhet är klar: att samverka med militären i Afghanistan hade inneburit stora risker för våra anställda”. Hon menade att SAK:s neutralitet som var grundbulten hade ifrågasatts och av den anledningen hade SAK hållit sig på armlängds avstånd från den internationella militära insatsen. Vidare hävdade SAKs generalsekreterare att redan när COIN-strategin lanserades i Afghanistan varnade många organisationer för denna utveckling. Slutligen ställde hon kravet på ”en genomlysning av hela insatsen, såväl den svenska som den internationella, behöver göras av oberoende part. Det arbetet behöver påbörjas snart”.¹⁴

8 Nato:s ledning av Isaf

Den svenska regeringen skrev 2002 under ett avtal med Storbritannien om ledningen av ISAF-styrkan, insatsregler och kommandokedjan. Ett nytt liknande avtal skrevs mellan Nato och Sverige då ledningen av Isaf övertogs av Nato. Därmed kom Nato att ta över den operativa och strategiska ledningen av de militära insatserna. Avtalet beskriver enligt regeringen ”lydnadsförhållandena” mellan Nato och Sverige. På en förfrågan till svenska försvarsmakten hur långt Nato:s kommando sträckte sig var svaret:

*”Armétaktisk chef leder denna kontingent (svenska Isaf) avseende nationell ledning. Detta ansvar är vittomfattande men kan sammanfattas i att Försvarsmakten via Armétaktisk chef leder personal-tjänst och logistik. Armétaktisk chef leder alltså ingen operativ verksamhet utan det löses inom Isaf befälkedja. Härvidlag har alltså Sverige ställt ett militärt bidrag till Nato och Isaf förfogande.”*¹⁵

All operativ verksamhet leddes således av Nato.

Enligt avtalet mellan Nato och Sverige beslutar Natokommandot om insatsreglerna (rules of engagements) som fastställer hur och i vilken omfattning militära medel skall användas. Flera stater som ingår i Isaf skrev in förbehåll (caveats) i avtalet av nationella säkerhetsskäl. Svenska regeringen krävde inga undantag. Insatsreglerna är hemligstämplade men stora Nato-länder som Tyskland, Spanien, Italien och Turkiet fick igenom undantag om att ej delta i nattliga operationer, ej strida i snö, ej strida längre bort än två timmars väg från sjukhus mm.¹⁶

När Isaf 2008 gick över till COIN infördes enhetligare insatsregler för att möjliggöra ett offensivare krig. Under nattliga räder som blev allt viktigare innebar insatsreglerna att den som tog till vapen eller på annat sätt antogs visa fientlig avsikt kunde dödas då Isaf trängde in i afghanska hem.¹⁷

9 Krigets kostnader

Enligt Harvardekonomen Linda Bilmes har USA:s krig i Irak och Afghanistan kostat nationen inte 3 biljoner dollar (tolv nollor) som man tidigare trott utan 4 till 6 biljoner.¹⁸ Av de officiellt redovisade kostnaderna gäller 43 procent Afghanistan. Antar man att Afghanistan svarar för samma andel av den totala kostnad Bilmes beräknat skulle USA:s kostnad för Afghanistankriget 2001–2015 uppgå till mellan 1,7 och 2,5 biljoner dollar.

För att få en uppfattning om summans storlek kan man jämföra med Afghanistans BNP som 2014 var 20,84 miljarder dollar.¹⁹

USA:s krigskostnad utgör då en summa 82–120 gånger större än Afghanistans BNP. ”Våra barn och

barnbarn kommer att betala miljarder på miljarder dollar för George W. Bushs kriminellt missriktade krig och för Barack Obamas okloka upptrappning av kriget i Afghanistan”, kommenterar *The Nation*.

Bilmes uppskattning inkluderar långvarig sjukvård och invaliditetsersättning för veteraner och deras familjer, militär rekrytering och sociala och ekonomiska kostnader. Den största delen av dessa kostnader ligger ännu i framtiden. Räkningen för dessa kostnader kommer decennier senare.

”Beslutet att finansiera kriget helt genom upplåning har redan lagt till ungefär två biljoner dollar till statsskulden, vilket utgjort cirka 20 procent av ökningen i den totala statsskulden mellan 2001 och 2012.... USA har redan betalat 260 miljarder dollar i ränta på krigsskulden. Detta inkluderar inte framtida räntor som tillsammans kommer att uppgå till flera biljoner.”

Även i Sverige har krigskostnaderna systematiskt underskattats.

Sveriges kostnader för Isaf som de framkommer i stadsbudgeten och försvarsmaktens årsberättelser visas nedan.

År	Särkostnad Utfall mkr	I 2015 års priser
2002	87	100
2003	66	75
2004	141	159
2005	365	409
2006	621	686
2007	785	847
2008	701	731
2009	970	1015
2010	1 616	1 669
2011	1 595	1 601
2012	1 700	1 700
2013	1 449	1 449
2014	495	495
2015	50	50
S:a	10 641	10 986

(2015 års siffra är det budgeterade beloppet.)

Totalt har man alltså enligt den officiellt rapporterade särkostnaden gjort av med till dags dato 11 miljarder kronor (i 2015 års penningvärde).

Men denna statistik täcker långtifrån allt:

Riksrevisionen påpekar att den redovisade kostnaden bara är särkostnaden, dvs siffrorna omfattar inte kostnader i Sverige för personal, materiel etc som finns oberoende av Afghanistankriget.

Riksrevisionen är starkt kritisk till hur kostnaderna redovisas, men inte ens den vågar sig på någon

bedömning av den verkliga kostnaden.

Försvarsmakten har till riksdagen redovisat de verkliga kostnaderna för utlandsoperationer i två helt olika varianter.

Enligt den ena, den lägre, var kostnaderna för de tre åren 2007–09 5,205 miljarder kr. Enligt den högre varianten 11,519 miljarder dvs 121 procent högre.

Den andra varianten kallar försvaret ”produktkostnaden” och den var (för år 2007–09) 157 procent högre än särkostnaden.²⁰

Om man antar att försvarets verkliga kostnad för Afghanistan överstiger särkostnaden med samma faktor som ”produktkostnaden” generellt överstiger angiven särkostnad blir summan för Afghanistan 28,2 miljarder kronor.

Emellertid gäller dessa slutsatser bara en enkel analys av vilken den faktiska belastningen på försvarsbudgeten har varit.

En fördjupad ekonomisk analys måste dessutom ta hänsyn till alternativkostnaderna, dvs. förlusten av att ha valt bort icke-militära alternativ.

De positiva resultat som redovisats i Afghanistan under de 14 åren av utländsk militär ockupation (ökad skolgång, sänkt barnadödlighet etc.) skulle sannolikt i ett icke-militärt alternativ ha kostat betydligt mindre att genomföra.

10 Krigets mänskliga kostnader

Ingen analys av krigets resultat kan kringgå frågan om kostnader i människoliv – för båda sidor i konflikten.

ISAF-alliansen hade per 1 oktober 2015 oåterkalleligt förlorat 3 407 soldater.²¹ Under kriget i Afghanistan (2001–2014) har enligt en mycket försiktig akademisk skattning mer än 26 000 civila och totalt över 91 000 afghaner mist livet på grund av krigsrelaterat våld har dokumenterats.

Antalet som har dött genom indirekta orsaker relaterade till kriget kan inkludera ytterligare 360 000 personer.²² Summa 451 000 döda afghaner på grund av kriget.²³

Det finns dock ingen anledning att tro att de mänskliga offren ryms inom denna siffra. Med tiden kommer man att kunna värdera befolkningsförlusterna mer korrekt, särskilt om landet får fred och folkräkningarna kan förbättras.

Intressant i detta sammanhang är den australiensiske professorn Gideon Polyas analys. Han har genom att jämföra Afghanistans befolkningsutveckling med utvecklingen i andra u-länder med samma demografi (samma födelsetal och åldersfördelning) kommit fram till att 2,2 miljoner dödsfall under 14 år efter 11 september 2001 troligen hade kunnat undvikas och Afghanistan fått fred och ett anständigt styre.²⁴

11 Den politiska och ekonomiska situationen

Afghanistan är ett av världens fattigaste länder och en stor del av befolkningen lever under fattigdomsgränsen. Kvinnor och flickor är särskilt drabbade. Enligt Världsbankens beräkningar blev den ekonomiska tillväxten för 2014 omkring 1,5 procent, något lägre än 2013, men avsevärt lägre än den genomsnittliga tillväxttakten under det senaste årtiondet.²⁵

Under ockupationen har Afghanistans ekonomi kommit att bli helt beroende av de utländska styrkorna och det utländska stödet. Då de utländska truppena började dras tillbaka miste hundratusentals jobbet. Enbart i transportsektorn som utgör omkring 22 procent av BNP förlorades minst 100 000 jobb. Konstruktion och bygge av militära anläggningar var en stor sektor som tillsammans med serviceområdet (vilken hängde samman med byggnadsverksamheten) utgjorde förbluffande nog omkring 40 procent av BNP. Till detta kommer de stora bidrag som gavs årligen men som gjorde liten nytta att minska fattigdomen eftersom regeringen inte fokuserade på de fattiga. Idag lever 70 procent av befolkningen på mindre än 1,75 dollar per dag.²⁶

De afghanska säkerhetsstyrkorna som officiellt omfattar 352 000 man men på grund av deserteringar är omkring 330 000 finansieras nästan helt av USA som årligen bidrar med 4,1 miljarder dollar till militären och polisen förutom all annan biståndsverksamhet. Beslutet om finansieringen togs vid Nato:s toppmöte i Chicago 2012. USA-administrationen har utlovat att fortsätta finansieringen till slutet av 2017.

12 Säkerhetssituationen

Den väpnade konflikten har förvärrats i omfattning och intensitet. Talibanerna har inlett offensiva operationer såväl i södra och östra Afghanistan som i stora delar av de norra regionerna. Framförallt i norra Afghanistan har regeringsföreträdare börjat bygga upp egna miliser. Flera av de olika väpnade grupperna är inblandade i kriminella aktiviteter och strider ofta sinsemellan om inflytande. FN rapporterar om totalt 4 921 civila offer under första halvåret 2015, vilket är den högsta totala siffran döda och skadade sedan FN år 2009 började rapportera civila offer. Antalet har ökat stadigt sedan dess. Perioden januari till och med juni 2015 har cirka 7 200 personer ur säkerhetsstyrkorna skadats och cirka 3 800 dödats.²⁷

I september 2015 rapporterade FN i Afghanistan att man uppskattade att omkring hälften av landets distrikt hade en hotnivå som var "hög" eller "extremt hög". FN:s personal skall normalt inte tillåtas att resa till eller genom något distrikt med en så hög hotbild. Regeringen har ingen närvaro i distrikt med extrem hotnivå eller så har regeringen bara en reduce-

rad närvaro endast i distriktshuvudstaden. Det fanns 38 sådana distrikt i 14 spridda i 14 av landets 34 provinser. Sammantaget hade 27 av landets 34 provinser distrikt med hotnivå hög eller extremt hög hotnivå. FN bedömde att talibanerna hade större inflytande i landet än någonsin sedan de störtades 2001.²⁸

13 Den humanitära situationen

Den humanitära situationen i Afghanistan fortsätter att försämrans. Under 2015 beräknas 7,5 miljoner människor vara i behov av humanitär hjälp. Säkerhetsläget påverkar negativt de humanitära aktörernas möjlighet att nå ut till de behövande. Enligt FN:s flyktingorgan UNHCR har 5,8 miljoner återvänt till landet sedan 2002. Det finns likväl fortfarande nästan 1,6 miljoner registrerade afghanska flyktingar i Pakistan och omkring 950 000 i Iran. Dessutom finns omkring 800 000 internflyktingar i Afghanistan. Den senaste fem åren har antalet flyktingar från Afghanistan till Europa och Sverige ökat markant.

President Ghani uppgav en högre siffra för flyktingar i Pakistan och Iran, 5 miljoner, vid sitt besök i Stockholm (TV1 Rapport 4 december 2015).

Rättssäkerheten är svag och lagföring grundas på erkännanden som ibland tvingas fram genom tortyr.²⁹

Organisationen Human Rights Watch skriver i en rapport³⁰ om rättssäkerheten att övergrepp utförda av regeringen säkerhetsstyrkor sker som norm utan påföljder. Till exempel har polisen i Kandahar rapporterats för att ha utfört tortyr, summariska avrättningar och bortförande av personer med våld. Polisen hade upprättat minst fyra hemliga fängelser dit varken FN eller organisationer för mänskliga rättigheter fick tillträde. Den lokala afghanska polisen som upprättats gemensamt av USA och den afghanska regeringen har fortsatt varit skyldiga till allvarliga brott mot mänskliga rättigheter även avrättningar utan rättegång.

14 Kvinnornas situation

Ett argument som i många sammanhang anförts för den utländska invasionen är kvinnornas utsatta läge.

Kvinnornas situation har förbättrats marginellt i vissa avseenden. Under Nato-ockupationen har kvinnor getts ökad representation och utgör nu 27,6 procent av parlamentsledamöterna (mot bara 4 procent under Sovjets ockupation).

På hälso- och utbildningsområdet har den massiva närvaron av utländska hjälpprogrammer jämfört med talibanåren inneburit förbättringar:

Om 1 600 kvinnor avled i samband med 100 000 förlorningar 2001 är motsvarande siffra nu nere i 396 dödsfall/100 000 levande födda (2015; motsvarande siffra i Sverige är 4 dödsfall på 100 000 födsel)³¹.

Barnadödligheten har halverats.³²

Helhetsbilden har dock bara förändrats marginellt. 85% av kvinnorna saknar fortfarande formell utbildning och är analfabeter.³³

1,5 miljoner afghanska kvinnor är änkor, ett av de högsta talen i världen. De har i genomsnitt blivit änkor i 35 års ålder.

Barnäktenskap är fortfarande mycket vanliga. Lägsta lagliga äktenskapsålder har höjts till 17, men många äktenskap registreras inte. Skenande brudpriser gör samtidigt att allt färre har råd att gifta sig. I mångmiljonstaden Kabul registrerades 900 äktenskap 2012.³⁴

Afghanistans oberoende kommission för mänskliga rättigheter (AIHRC) rapporterar ett ökat antal ärenden som gäller våld mot kvinnor (ökning muslimska åren 1391–1392 15,8 %). Under en treårsperiod mottog man rapporter om 243 hedersmord.³⁵

Sammanfattningsvis har det skett både framsteg och bakslag under den utländska ockupationen. Varje försök att tillskriva framgångarna USA:s och Isaf:s krigföring måste dock avvisas som demagogi, 1) eftersom den bortser från de mänskliga förlusterna till följd av kriget och 2) eftersom krigföringen i Sveriges fall slukat fyra gånger större belopp än biståndet (28,2 miljarder kr mot 6,9 miljarder kr för 13 års bistånd. *Omvärlden* 11 juni 2015.) Krigsalternativet ska alltså inte jämföras med att göra ingenting, utan med den fyrdubblade biståndsansats som hade varit möjlig vid ett annat vägval.

15 Skolor

Under det de första åren efter 2001 kriget angrep talibaner skolor, elever och lärare ute på landsbygden – precis som mujehedin hade gjort under kriget mot Sovjet. Det kallades ”slaget om skolorna” och nådde sin kulmen 2006 men talibanledningen noterade att det var djupt impopulärt ute i byarna. Istället kom fler och fler lokala avtal mellan innevånarna i små byar och talibanledarna på platsen. Byborna skulle inte motsätta sig talibanerna om de fick ha sina skolor och kliniker ifred.³⁶

Svenska Afghanistankommittén lyckades undervisa fler och fler flickor under 1980- och 90-talen genom diplomati och övertalning. De började sin verksamhet på den afghanska landsbygden under åren 1983–84. Inledningsvis undervisade man bara pojkar. Sakta men säkert togs fler och fler flickor in. År 1993 undervisades 110 000 barn av vilka 16 000 var flickor. År 1996, året då talibanerna erövrade Kabul, gick 10 000 flickor i skolor som låg inne på talibankontrollerat område.

När Anders Fänge från Svenska Afghanistankommittén förhandlade med talibanregeringen sa de ren-

tut att de visste att kommittén fortsatte undervisa flickor. ”Det kunde de göra... förutsatt att de inte gjorde något väsen av saken.”³⁷ Sedan 2002 har antalet flickor i skolan ökat med 30 procent. Men uppgifterna om antalet skolelever skiljer sig åt något. Författaren Carsten Jensen skrev i sin bok ”Alt dette kunne vært unngått” (2014) att regeringen uppgav att 10 miljoner av landets 12 miljoner barn i skolåldern går i skola. Unicef har rapporterat 8 miljoner barn i skola. Ungefär samma siffror uppger Sida³⁸, 7,5 miljoner i skolan medan 5 miljoner barn inte går i skolan. Mer än hälften av alla flickor går inte i skolan. Skälen är många: säkerhetssituationen, kulturen, gamla traditioner, könsroller, ointresse från både föräldrar och barn spelar in.

Skolsystemet är mycket bristfälligt. Carsten Jensen skriver att bara en fjärdedel av lärarna har gått den tvååriga utbildningen. År 2011 var det en lärare på 44 elever och två år senare en på 64 elever. Endast tio procent av eleverna når fram till avgångsexamen. De flesta får nöja sig med två–tre timmars daglig undervisning i fem till sex år. 45 procent av all undervisning sker utomhus då det inte finns skolbyggnader.

16 Opiumodling, korruption

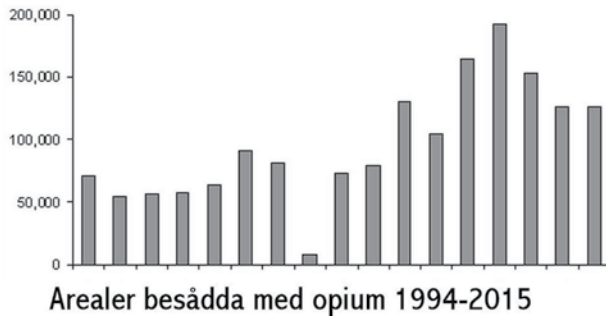
Den illegala exporten av opiater utgör fortfarande en betydande del av landets BNP, och bidrar till korruption och organiserad brottslighet. Under 2014 stod Afghanistan för 85 procent av den globala opiumproduktionen och 77 procent av den globala produktionen av heroin.³⁹

Talibanledaren Mullah Muhammed Omar hade förklarat att opiumodling var emot islam och samarbetade i juli 2000 med FN för att få bort heroinproduktionen. Det resulterade i en av världens mest framgångsrika antidrogkampanjer. Resultatet var en minskning på 99 procent av opiumodlingen i de talibankontrollerade områdena.⁴⁰ Under den USA-ledda ockupationen av landet släpptes opiumodlingen i praktiken fri och ökade med 30 gånger jämfört med före ockupationen.⁴¹

USA har deklarerat att man för en kamp mot opiumodling och narkotikahandel i Afghanistan. Några påtagliga resultat går dock inte att påvisa. USA:s specialinspektör för Afghanistan (SIGAR) fann att USA 2008 till 2013 endast beslagtogs 1 procent av den producerade mängden. Från 2008 till 2013 då kampanjen att minska opiumodlingen nådde sin höjdpunkt lyckades man bara minska odlingarna med 3,7%.⁴²

Alla grupper i Afghanistan: krigsherrar, talibaner och myndigheter är nu inblandade i narkotikahandeln och tjänar på den. Då USA och Isaf ligger sig med både krigsherrar och regimen i Kabul har man inte velat ingripa på allvar mot narkotikan.

Opiumodling i Afghanistan (hektar).

Källa: https://en.wikipedia.org/wiki/Opium_production_in_Afghanistan

Transparency Index rapporterar att Afghanistan 2014 rankades som nummer 172 av 175 länder. Ordförande för Transparency International José Ugaz vände sig till givarländer för bistånd till Afghanistan vid deras möte i London den 4 december 2014: ”Korruption är den enskilt mest kritiska faktorn som bekymrar det afghanska folket efter säkerhetssituationen. Regeringen och givarländerna måste agera gemensamt och försäkra att inga mer givarpengar förloras genom korruption.” Han pekade på de miljarder dollar som skulle användas för hjälp och uppbyggnad men som gått förlorade på grund av alla korruptions-skandaler.

17 Talibanerna

När USA gick till angrepp mot Afghanistan i oktober 2001 föll den sittande talibanregeringen mycket snabbt. Dess position hade redan kraftigt urholkats genom att de flesta länder hade dragit in u-hjälpen till landet. FN hade beslutat stoppa all civil flygtrafik till landet och talibanernas representant till FN hade averkänts och istället hade en representant för den tidigare sjuupartiregeringen, ansvarig för inbördeskriget 1992–96 som bland annat ödelade hälften av all bebyggelse i Kabul, tillåtits inta Afghanistans plats.

USA:s krigsmål har varierat. Inledningsvis hette det att målet var att utplåna al-Qaida för dess delaktighet i 11 septemberdåden. I verkligheten var naturligtvis måltavlan mycket större eftersom USA omedelbart störtade den sittande regeringen i Kabul och anställde massmord på talibaner, Och även sedan USA:s överbefälhavare 2013 hade förklarat al-Qaida förintat i Afghanistan fortsatte striderna i full skala mot en vid måltavla av inhemsk opposition.

Denna odifferentierade taktik var dömd att vara kontraproduktiv.

Om antalet talibaner 2007 av USA-militären uppskattades vara cirka 10 000⁴³ hade antalet i fjol stigit till 60 000.⁴⁴ Detta oräknat de enorma mängder talibaner som dödats på slagfältet, en masslakt som vi

bara kan ana konturerna av. Enligt en låg uppskattning har 65 000 talibaner dödats i striderna.⁴⁵

”Talibaner, det får man skjuta hur många som helst”, sa den finländske generalen Gustav Hägglund när han med vämjelse studerat den västliga krigsföringen på plats.⁴⁶

Man tycks i ledande militära kretsar i västvärlden inte förstå att det som för dem ter sig som en legitim kamp mot islamsk terrorism och misogyni för en betydande del av Afghanistans befolkning ter sig som ett folk mord på framför allt pashtunska patrioter.

Som bland annat expresident Karzai har påpekat har den omvittnade och väldokumenterade tortyren i Bagramfängelset, som fått fortsätta utan protester från USA:s krigspartners gjort Bagram till en ”Talibanproducerande fabrik”. I sex år försökte han förgäves få USA att stänga anläggningen.⁴⁷

Å ena sidan har det varit lätt att med hänvisningar till självmordsbombningar, angrepp på flickors skolgång etc. framställa talibanerna som djur. Men man får inte glömma att afghanerna sedan 35 år lever i ett samhälle där det ena kriget har avlöst det andra. Brutaliseringen har skett gradvis i takt med att traditionella etiska strukturer och värderingar har brutits ned under trycket av främmande arméer.

Självmordsbombningar var ett obekant fenomen under kriget mot Sovjetunionen. Det har kallats ”fattigmans flygvapen” och får ses som en spegelbild på marken av USA:s urskillningslösa bombkrig och drönarteknik.

Mycket talar för att en förhandlingsstrategi, en taktik för att genom lokala överenskommelser med talibanerna neutralisera risken för blinda terrordåd hade varit mycket mer framgångsrik. Dessutom är själva grundförutsättningen för sådana terrordåd den olagliga utländska ockupationen.

Trots detta har det dröjt ända till juli 2015 innan de första samtalen mellan talibanrörelsen och den USA-installerade regeringen i Kabul kom tillstånd.⁴⁸ Och då var detta resultat av Pugwashrörelsens privata initiativ, inte av några statliga insatser.

Ingen kan påstå att Isaf någonsin gjorde några seriösa försök att förhandla med ”motståndaren” i Afghanistan. Att beskriva västvärldens militära insatser som mer eller mindre framgångsrika är ohelderligt *redan av det skälet att ingen annat sätta att nå fred har prövats.*

Ända från september 2001, när talibanregeringen erbjöd sig att utlämna Osama bin Ladin till ett tredje, muslimskt land, men USA valde att inte lyssna, har västs politik gått ut på att inte tala med, inte lyssna på och inte se motståndaren.

Man kan inte nog understryka vikten att betrakta talibanfrågan ur ett historiskt och differentierat

perspektiv. Pakistans talibaner och Afghanistans talibaner har bara namnet gemensamt. Talibanerna i Afghanistan som fortfarande kallar sig Emarat-e Afghanistan (Det afghanska emiratet) saknar till skillnad från t ex al-Qaida några internationella målsättningar. Deras tro är densamma som 80–90 % av afghanernas, sunniislam av den hanafitiska skolan. Rörelsen har tagit klart avstånd från Islamska staten och varnat denna från att försöka upprätta baser i Afghanistan.⁴⁹ Rörelsen har vid upprepade tillfällen framställt konkreta förslag om hur fred ska åstadkommas i Afghanistan sedan de utländska trupperna har lämnat.⁵⁰ Inga av dessa krav kan tyckas orimliga eller strida mot internationell rätt. Man har även sagt sig välkomna fredsövervakare från FN som under en övergångsperiod övervakar att ingångna överenskommelser hålls. Allt detta förutsätter dock att den utländska ockupationen upphör.

18 Krigsherrarna

Talibanerna är inte den enda kraft i Afghanistan som står för ett utomrättsligt våld. Kanske ännu viktigare har varit de väpnade grupperingar som till stor del har sina rötter i ”sjupartiallansen” som samlade motståndet mot Sovjetunionens ockupation och understöddes med vapen och materiel från USA. (Fyra av dessa partier ansågs då moderata och tre fundamentalistiska, varav ett – Jamiaat-e Islami – leddes av Barhanuddin Rabbani, som 1996-2001 uppehöll Afghanistans plats i FN:s generalförsamling, eftersom säkerhetsrådet vägrade godta den representant som regeringen i Kabul utsett).

Jamiaat kom under kampen mot talibanerna som ledde till dessas seger 1996 att förena sig med rester av den tidigare prosovjetiska armén, bl.a. general Dostum styrkor i norr.

USA:s invasion förbereddes av Jamiaat genom att CIA-agenter luftlandsattes i Pansjirdalen redan före 21 september 2001.⁵¹ Sedan USA gett signalen gick en väl förberedd armé från den så kallade Norra alliansen (Massoud, Dostum) ner och intog Kabul samt började storskalig slakt på talibaner. 8 000 talibaner kapitulerade för general Dostum som lät anställa en massaker i öknen (Dasht-e Leyli) på tusentals av dem.⁵²

Med stöd av sådana meriter har den tadjikdominerade Norra alliansen hela tiden kunnat göra anspråk på inflytande i Kabul. Den afghanska regeringens ”verkställande direktör” Abdullah Abdullah tillhör denna gruppering, och karakteristiskt nog hotade han att släppa lös inbördeskrig om inte rösträkningen efter presidentvalet 2014 utföll till hans belåtenhet.

Det illegitima våldet har alltså med USA:s och Isaf:s stöd kunnat inta högsätet i Afghanistan och

som det ser ut i ledningen ser det självfallet ut i provinserna. Det beräknats att det vid sidan om den statliga milisen, armén och polisen finns privatarméer som tillhör olika krigsherrar och totalt kan uppgå till 70 000 man.

En undersökning utförd av internationella journalistsammanslutningen IWPR, i bergsprovinsen Ghor kom fram till att det där fanns 8–10 000 beväpnade män i krigsherrarméer.⁵³ (Av Afghanistans 34 provinser är detta en av de minst tätbefolkade).

Man kan alltså konstatera att under den utländska militära närvaron har problemet med okontrollerat utomrättsligt våld tilltagit, inte minst genom att en del av de största förbrytarna sitter vid makten.

19 Hur gick Sverige med i kriget

Dokumentation om hur Sverige gick med i kriget finns utförligt beskrivet i tidskriften Afghanistan.nu⁵⁴ och i skriften ”Sverige i krig igen”, Föreningen Afghanistansolidaritet 2012. Sammandrag från dessa texter återges nedan.

Två veckor efter 11 september 2001 skrev Försvarsdepartementet en PM: ”Svenska militära möjligheter att delta i en koalition mot terrorism?” om planering utifrån att Sverige skall delta med militär insats i en global koalition. Nato-standard antas gälla för enheterna för att säkra samverkan med andra stater. Det handlade om ledning, ingenjörskompani, militärpolis kompani, fältsjukhus och transportflyg. Man såg långsiktigt och uppskattade att ingenjörskompaniet kunde vara klart till 2002 och militärpolis kompaniet klart till 2003. Det nämndes inte var operationerna skall sättas in.

I ett uppföljande PM från 9 november är det förtydligat att insatsen gäller Afghanistan. Förutsättningen är att ”Sverige får en förfrågan att delta i en större, multifunktionell FN-insats i Afghanistan”.

Den 24 oktober 2001 hade Försvarsdepartementet erbjudit två enheter experter om vardera 12–13 man från FOI till den amerikanska koalitionen mot terrorism (PM 2001–11–07). PM:et ställer en rad frågor: finns FN-mandat, kan experterna arbeta inom ramen för ett amerikanskt militärt etablissemang ”i närheten av det nu aktuella insatsområdet”, vilka särskilda avtal fordras?

PM:et avslutades med att amerikanska ambassaden ville träffa departementet den 8 november för att diskutera detta vidare. Protokollet från det mötet är hemligstämplat.

När de här diskussionerna och förberedelserna pågick fanns ingen FN-sanktionering av en multi-nationell insats. Det svårt att tänka sig att USA inte redan då hade planerna klara för Bonnavalet 6 december 2001 (med beslutet om en afghansk interrimsad-

ministration) och intecknade att en interimsregim skulle sättas upp och inbjuda till intervention. Detta måste också ha stått klart för den svenska regeringen, även om man i propositionen 2001/2002:60 (förslag till riksdagen att Sverige deltar i Isaf) inte nämner något om en förhistoria med USA-kontakter.

Sveriges utrikesminister Anna Lindh meddelade i riksdagen den 20 november 2001 att hon diskuterat frågan om insatser i Afghanistan med FN:s generalsekreterares särskilda representant för Afghanistan Lahtar Brahimi den 14 november. Lindh informerade riksdagen att Sverige diskuterat deltagande i "en multinationell styrka med FN-välsignelse" och sa att Sverige skulle ställa upp i en FN-styrka. Bara tre veckor senare hade USA och Storbritannien i Bonn lagt fram planen för den västledda ISAF-styrkan som inte var en FN-styrka. Det förefaller troligt att den svenska regeringen redan då kände till att USA och Storbritannien planerade en styrka ledd av väst. Regeringen borde redan den 14 november ha fått beskedet från Brahimi om att det inte var en FN-styrka men riksdagen fick inte den informationen.

Försvaret bedömde i en skrivelse 11 januari 2002 att uppgifterna för den svenska styrkan var "samverkan med olika parter, patrullering, rekognosering och skydd av prioriterade objekt."

Riksdagen tog den 18 januari 2002 beslutet enligt regeringens förslag att skicka en trupp om 45 man under högst 6 månader. Samma dag sände den brittiske försvarsministern Geoffrey Hoon ett personligt brev till den svenska försvarsministern Björn von Sydow och tackade för det svenska beslutet. I sitt svarsbrev den 24 januari berömde von Sydow briterna för den snabba processen att bara en månad efter Bonnkonferensen sätta upp styrkan.

Reglerna för Isaf fastställdes i ett Memorandum of Understanding (MoU) 9 januari mellan Sverige och Storbritannien med bestämmelser om vem som skulle leda operationerna. (Detta MoU kom senare att ersättas av ett liknande avtal mellan Sverige och Nato efter att Nato tagit över ledningen av Isaf.)

Inför den internationella säkerhetskonferensen i München 2002 sammanfattade Försvarsdepartementet 28 januari 2002 Sveriges synpunkter på insatserna och utvecklingen framöver:

- Sverige deltar nu med 45 man under brittisk ledning

- Ingen planering finns för en fortsatt större truppinsats

- Sverige kan dock sätta in mer personal i icke direkt militära uppgifter

- Sverige refererar till rapporter bl a från EU:s representant för Afghanistan, Francis Vendrell, där det talas om ökning av styrkorna till 30 000 man *efter*

Isaf (som vid den här tidpunkten var 3000 man) och ställer frågan om det då blir en FN-ledd operation och om muslimska stater skall medverka.

Men det blev vare sig en FN-ledning, deltagande av muslimska stater eller en kortvarig begränsad insats. Ledningen av Isaf togs 2003 över av Nato och under de kommande åren trappades den svenska styrkan upp och nådde som mest cirka 600 man. Besluten om fortsatt svensk trupp i Afghanistan togs av riksdagen årligen.

20 De verkliga motiven för krigsdeltagandet

Efter attentaten den 11 september 2001 förklarade USA:s president Bush att alla stater nu måste delta i kampen mot terrorismen: "De som inte är med oss är mot oss".

Resultatet var den ISAF-styrka som beslutades om vid konferensen i Bonn 6 december 2001. USA ledde själv den andra styrkan, OEF som huvudsakligen bestod av amerikanska trupper och några av de större Nato-staterna där också briterna deltog med en större styrka.

Nato-staterna kände sig förpliktigade att delta i kriget då USA hävdade att man agerat i självförsvar och därmed skulle Nato:s artikel 5, om stöd vid angrepp på någon av Nato-staterna, gälla.

För det alliansfria Sverige fanns inte det kravet men säkerligen kände regeringen tidigt ett starkt tryck från USA att delta.

Svenska regeringar har angett en rad motiv för deltagandet i Isaf: bekämpa terrorism, upprätthålla säkerheten för regeringen i Kabul, stärka kvinnors rättigheter och flickors rätt till utbildning. Även mer perifera mål som att bekämpa korruptionen och narkotikaproduktionen har angetts under årens lopp.

Björn von Sydow, försvarsminister då beslutet om Isaf togs, sade i en intervju för tidskriften Fokus att det inte bara var "den känslomässiga solidariteten utan vi tänkte i termer av kollektiv säkerhet vilket land som helst skulle kunna bli attackerad av al-Qaida."⁵⁵ Dåvarande ÖB Johan Hederstedt framhävde i samma artikel militärens önskan att öva sig i strid.

En annan förklaring har förts fram av bland andra strateger vid Försvarshögskolan som hävdade att insatsens syfte var att Sverige skulle kvalificera sig för kommande internationella insatser tillsammans med väst (USA och Nato). Robert Egnell, strateg på Försvarshögskolan, skrev i Dagens Nyheter 13 oktober 2010: "Ett av de främsta skälen till att den svenska militära insatsen i Afghanistan var att vi ville uppfattas som en trovärdig aktör inom internationell säkerhet, inte minst i USA:s ögon."

Gunnar Åselius professor vid Försvarshögskolan, förtydligade ytterligare: "Även om det är värdefullt och viktigt att man kan bidra till ett bättre liv för människorna så är det inte ett syfte man är beredd att offra svenska liv för i Sverige. Det som är viktigt för Sverige är att styrkan skapar ett sorts inflytande för Sverige. Det skapar en bild av Sverige som en del av en västlig allians och det är det som är viktigt för Sverige. Dom här soldaterna är i Afghanistan för Sveriges skull inte så mycket för Afghanistans skull. Att det är så vet alla här i huset (Försvarshögsskolan). Men det är någonting som kan vara svårt för svenska politiker att tala öppet om med det svenska folket för det är inte så vi är vana vid att se vår försvars- och utrikespolitik." (Radioprogrammet *God morgon, världen* 24 oktober 2010).

Liknande förklaringar har kommit från företrädare för Natostater.

Tysklands före regeringschef Gerhard Schröder uttalade i *Der Spiegel* att man för tyska folket måste lägga till också humanitära syften som skolor för flickor då att det behövdes en moralisk komponent för att rättfärdiga kriget, "att bara hänvisa till Nato-fördraget skulle ha varit för abstrakt".⁵⁶

I Tomas Bertelmans utredning om Sveriges militära samarbete med Nato och andra redovisas även ett motiv för svenska Isaf: "I och med avvecklingen av Isaf förlorar Sverige en av sina främsta plattformar för politisk dialog med Nato och för en utvecklad partnerrelation".⁵⁷

Pierre Schori återger i sin bok "Vägen ut ur Afghanistan" (2010) en artikel av Carl Bildt tillsammans med Nato:s generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen där Bildt säger att Sverige skall hjälpa USA i Afghanistan och att USA kan räkna med Europa som allierad partner och vapenbroder.⁵⁸

Svenska regeringar har visat en märkvärdig följsamhet mot Nato och USA i det nu 14-åriga kriget.

Sverige gick med på begäran av Storbritannien 2002. Då de Nato-ledda styrkorna utökades sattes Sverige in mer soldater. USA beslutade om samordning av civila och militära insatser, PRT, 2005. Sverige räckte då upp handen och påtog sig det till ytan största området (4 provinser i norra Afghanistan, en femtedel av Sveriges yta) och kunde därmed avlösa britterna som istället på USA:s begäran placerades i södra Afghanistan.

Regeringen begärde, till skillnad från länder som Tyskland, Spanien och Italien med flera, inga undantag från Nato:s insatsregler.

Då USA beslutade om utvidgat krig 2008 med COIN ställde också svenska Isaf om till COIN. Samtidigt ökade USA och Nato nattliga räder i afghanska hem, capture or kill-operationer. Försvarsmakten har

medgivit att också svenska Isaf genomfört sådana insatser i det som kallas "det smutsiga kriget".

Flera viktiga Nato-länder avslutade sina insatser då man insåg att kriget var utsiktslöst och då hemmaopinionen mot kriget blev för stark. Holland drog sig ur 2010, Kanada 2011 och Frankrike 2013 följt av Australien. Norge lämnade sin provins Faryab hösten 2012. Sverige blev kvar till slutet då Isaf från 1 januari 2015 ersattes av en ny Nato-ledd styrka, Resolute Support Mission (RSM).

Redan flera år före starten av RSM hade Sverige förklarat sig beredd att ingå och 2014 tog riksdagen beslutet att gå med i den nya Nato-ledda styrkan.

Denna följsamhet till USA och Nato kan svårigen förklaras på annat sätt än att svenska regeringar medvetet använt det svenska deltagandet i kriget för att få rollen som pålitlig partner i framtida västledda militära operationer.

21 Kriget efter 2014

Planerna för en fortsatt utländsk militär närvaro efter 2014, då Isaf avslutades, lades fast på Nato:s toppmöte i Chicago 20 maj 2012. Redan ett par veckor före Nato-mötet, 2 maj, hade en strategisk partnerskapöverenskommelse, BSA, undertecknats mellan Afghanistans regering och USA.⁵⁹ Överenskommelsen kunde dock inte träda i kraft då den sittande presidenten Hamid Karzai vägrade skriva på och lämnade till sin efterträdare att ta ansvar för att säga ja till fortsatt utländsk militär närvaro efter 2014.

Den 30 september 2014 skrevs avtalet under av den nye presidenten Ashraf Ghani. Samtidigt skrevs ett avtal om immunitet för den nya Nato-ledda styrkan, Resolute Support Mission (RSM). Detta så kallade SOFA-avtal reglerade närvaron av Nato-ledda styrkor och täckte tiden "2014–2024 och längre".

Syftet med BSA var: "...bekämpa terrorism ... arbeta för att sätta upp en ny Nato-ledd styrka för att träna, rådgiva och stödja det afghanska nationella försvaret och säkerhetsstyrkorna". Vidare slås fast att USA – och därmed får man förmoda Nato – "skall inte genomföra stridande operationer om det inte finns en gemensam överenskommelse därom mellan parterna."

Enligt avtalet har USA ansvaret att säkra årlig finansiering av de afghanska säkerhetsstyrkorna (ANDSF). USA fick rätten att hålla nio permanenta militärbaser i landet. I praktiken har det blivit fem militärbaser.

Nato:s SOFA-avtal är ett hängavtal på BSA och specificerar immunitet och förutsättningar för stationeringen av RSM. Avtalen sätter inget tak på antalet soldater i USA- och Nato-styrkorna men för 2015 var det cirka 13 000 totalt varav USA bidrog med cirka 7 000 till Nato:s RSM och 2 000–4 000 beräkna-

des vara specialstyrkor som skall operera vid sidan av RSM. Övriga trupper i RSM om cirka 3 000 kom från andra Nato-stater och partnerskapsstater som Sverige.

Den våldsamma opinionen i Afghanistan mot nattliga räder i hemmen gjorde att det i BSA skrevs in förbud mot sådana, dock med viss reservation:

”USA-styrkor inte skall gå in i afghanska hem för militära operationer eller eftersökningar utom i extraordinära fall då det gäller uppenbar risk till liv och lem för USA-soldater. USA:s styrkor skall inte arresteras eller fängsla afghaner och inte heller upprätta eller driva fångelser i Afghanistan.”

I BSA och Nato:s SOFA-avtal anges att styrkorna skall ha uppgifterna ”träning, rådgivning och stöd” som skall lämnas ” på nationell säkerhetsnivå.” Ett undantag ges att Nato-styrkor kan bli utsträckta till den taktiska nivån då det gäller stöd till de afghanska specialstyrkorna på begäran och inbjudan av den afghanska regeringen (art 2.2).

Avtalen lämnar som visats en del öppningar för stridande uppgifter för RSM efter överenskommelse med regeringen i Kabul.

Stoppet för nattliga räder som redan hade införts under president Karzai blev inte långvarigt. President Ashraf Ghanis avskaffade i tysthet förbudet mot nattliga räder genomförda av specialstyrkor och afghanska armén planerade återuppta räderna 2015 och i en del fall inkluderande Amerikanska Special Operations ”i en rådgivande roll enligt afghanska och amerikanska talesmän”⁶⁰. Nyheten kom efter publiceringen av president Obamas order att tillåta begränsade stridande operationer i Afghanistan 2015 som öppnade för flygstöd för nattliga räder.

Den 17 december 2014 beslöt Sveriges riksdag att ställa en styrka på 50 man till förfogande för RSM.

USA:s president Barack Obama hade förklarat att de amerikanska styrkorna skulle halveras 2016 och 2017 endast utgöra en mindre skyddsstyrka i Kabul.

Men USA ändrade sitt beslut 15 oktober 2015 och istället skall truppernas numerär vara oförändrad under 2016 med hänvisning till säkerhetsläget i Afghanistan.

På Nato:s utrikesministermöte den 1 december 2015 beslöts att RSM skall kvarstå i Afghanistan under 2016. Mötet beslöt att starta ett arbete att säkra finansieringen av de afghanska säkerhetsstyrkorna till 2020.

Nato:s RSM-styrka kommer 2016 uppskattades av Nato:s generalsekreterare Jens Stoltenberg till att omfatta cirka 12 000.⁶¹

Den svenska riksdagen beslöt 15 december 2015 att följa Nato:s nya plan och förlängde det svenska deltagandet med 50 man under 2016.

Regeringen har framhållit att det är en icke-stridande insats. I praktiken är det svårt eller omöjligt att hålla isär vad som är stridande och rådgivande om RSM-enheter kan placeras även nere på taktisk nivå hos afghanska säkerhetsstyrkor. *New York Times* avslöjade att en svensk officer sitter med i då beslutet tas om drönarattacker visar hur involverad RSM är i kriget.

Vid striderna kring staden Kunduz i september-oktober 2015 rapporterade flera media om medverkan av RSM. Nato:s talesman uppgav för *Guardian* 30 september att Nato-ledda enheter ”flögs in för att stödja afghanska kommandostyrkor i striderna under morgontimmarna” i striderna kring Kunduz.

Det är inte bara rådgivare som Nato sätter in i Afghanistan. I området som täcker de södra provinserna deltar bland andra Combat Team ur USA:s 4:e infanteribrigad och 4:e infanteridivisionen, andra bataljonen ur 82 Aviation regiment. Högkvarteret skyddas av första kavalleridivisionen. Dessutom ingår styrkor från länder som Rumänien, Slovakien, Belgien m fl. Georgien skall hålla en ”skyddsstyrka” och ställer upp med en bataljon från 4:e mekaniserade brigaden från Sydkaukasien samt ett kompani. I norra Afghanistan, där bland andra Sverige finns med, ställer Tyskland upp en ”Quick Reaction Force”, USA har första bataljonen ur 41:a infanteriregementet samt 548:e Combat Sustainment Support Battalion mm mm. Liknande RSM-styrkor sätts upp i östra och västra Afghanistan.⁶²

Snarare än att dra ned kommer Nato kommer att trappa upp RSM för 2016 med bl.a. Tysklands beslut att öka sin styrka från 850 till 980 man.

RSM saknar, till skillnad från Isaf, mandat från FN:s säkerhetsråd. Då frågan om en ny resolution diskuterades i förmöten stod det klart att stormakterna hade olika uppfattningar.

Ryssland, stött av Kina, ville ha ett tydligt FN-mandat för RSM medan USA och Nato-staterna vägrade (rapporterat 11 december av *What's in Blue*⁶³ som följer diskussionerna i säkerhetsrådet). Uppenbarligen önskade Ryssland att RSM skulle regleras vad gällde tid, uppgifter och omfattning medan USA ville ha fria händer. Nu blev skrivningen i säkerhetsrådets resolution 2189 av den 12 december bara att man välkomnade avtalet mellan Afghanistan och Nato vilket inte är ett mandat. Ett sådant kräver bemyndigande (authorization). Inte oviktigt är också att säkerhetsrådsresolutionen välkomnar avtalet mellan Nato och Afghanistans regering men inte explicit välkomnar RSM. Det kan tyckas som en petitesse men röjer motsättningarna mellan å ena sidan Ryssland och Kina och å andra sidan USA. De förra vill inte ge carte blanche till RSM utan väljer att hän-

visa till avtalet mellan Afghanistan och Nato där det bland annat står att styrkan skall vara icke-stridande. Ryssland och Kina var uppenbarligen oroad att RSM skall kunna utvecklas och ta sig an vidare uppgifter utöver vad som står i avtalet så kallad mission creep.

Den svenska regeringen säger i sina propositioner om deltagande i RSM att styrkan har en folkrättslig grund då den är inbjuden av regeringen i Kabul.

Deltagande i intervention strider mot FN-stadgan om det gäller att ta ställning för ena parten i en pågående inre konflikt där den inbjudande regeringen inte har kontroll över territoriet. En intervention i ett sådant fall är ett brott mot FN-stadgans artikel 1(2) att folken skall få avgöra sina egna öden. Det strider även mot FN-stadgans artiklar 2(4) och 2(7) som handlar förbudet att använda våld och förbudet att utifrån påverka en stats inre angelägenheter.⁶⁴ Detta är tillämpligt på Afghanistan då regeringen i Kabul inte har kontroll över landet och då en form av inbördeskrig pågår.

Det är oklart vad regeringen tänker sig att kunna uppnå i Afghanistan under ett år då de utländska styrkorna under 13 års krig och med upp till tio gånger större styrkor inte lyckats nå sina mål om det inte är att visa för USA och Nato att Sverige är en pålitlig militär partner.

Sverige riskerar att bidra till att förlänga kriget och det fortsatta deltagandet i den Nato-ledda styrkan sätter trovärdigheten i vår alliansfrihet ifråga.

Ingen kan säga hur säkerhetssituationen skulle utvecklas i Afghanistan om alla utländska trupper drogs tillbaka. Kanske skulle det resultera i ett fortsatt inbördeskrig. Det enda vi med säkerhet vet är att fortsatt utländsk militär närvaro garanterat leder till fortsatt krig. Detta är det femte Afghanistankriget och historien visar att afghanerna alltid bekämpar främmande soldater på sitt territorium.

Fotnoter

1 <http://www.afghanistan.nu/arkiv/Sanningen%20om%20kriget.pdf>

2 Brev daterat 28 november 2014 från generalsekreteraren till ordföranden i säkerhetsrådet.

3 <http://www.regeringen.se/land-och-regionstrategier/2010/07/strategi-for-sveriges-stod-till-det-internationella-engagemanget-i-afghanistan/>

4 Oliver Corten: *The Law Against War*, 2012 sid 164–166. Corten är en av världens mest ansedda folkrättsjurister och tidigare domare i FN:s högsta juridiska organ, Internationella Domstolen i Haag.

5 <http://www.un.org/press/en/2003/sc7894.doc.htm>

6 <http://www.brookings.edu/~media/Programs/>

[foreign-policy/afghanistan-index/index20120930.pdf?la=en](http://www.brookings.edu/~media/Programs/foreign-policy/afghanistan-index/index20120930.pdf?la=en)

7 Se not 1

8 *Guardian* 12 oktober 2011 och Afghan Analyst Network oktoberrapporten 2011

9 *Guardian* 19 februari 2013

10 *The Intercept* (theintercept.com) 15 oktober 2015

11 Se not 2

12 Skriftligt svar 24 augusti 2015 från försvarsmaktens armétaktiska stab (Överste Laura Swaan-Wrede)

13 FOI-R—3914—SE, augusti 2016

14 Seminariet "International operations – lessons learned and the way forward" 23 oktober 2014.

15 Försvarsmakten 14 mars 2014, 17 511:54865

16 NATO Allies in Europe Must Do More in Afghanistan, The Heritage Foundation nr 2347, December 3 2009

17 Wilhelm Agrell, *Ett krig här och nu*, 2013 s.323

18 <http://time.com/3651697/afghanistan-war-cost/>

19 <http://sv.tradingeconomics.com/afghanistan/gdp>

20 Se även *Afghanistan.nu* 2/2014 s.7

21 https://en.wikipedia.org/wiki/Coalition_casualties_in_Afghanistan

22 Crawford, Neta (22 maj 2015). "War-related Death, Injury, and Displacement in Afghanistan and Pakistan 2001–2014". *Costs of War* (Brown University)

23 Se vidare https://en.wikipedia.org/wiki/Civilian_casualties_in_the_war_in_Afghanistan_%282001%E2%80%93present%29

24 <http://www.countercurrents.org/polya090915.htm>

25 Prop. 2015/16:41 sid 6

26 *SpiegelOnline* 2 december 2015

27 Prop. 2015/16:41 sid 7

28 New York Times 11 oktober 2015

29 Prop. 2015/16:41 s 7

30 HWR World Report 2015: Afghanistan

31 <http://data.worldbank.org/indicator/SH.STA.MMRT>

32 <http://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.IMRT.IN?page=4>

33 <http://gaps-uk.org/campaign/women-in-afghanistan/>

34 http://www.huffingtonpost.com/2013/03/13/afghanistans-bride-price-_n_2868133.html

35 http://www.aihrc.org.af/home/daily_report/4172

36 "The Battle for the Schools; The Taliban and State Education" rapport från Afghanistans Analysts Network, av Antonio Giustozzi och Claudio Franco, December 2011.

37 "The Swede Who Convinced Taliban To Allow Girls Schools" av Abubakar Siddique, Radio Free Europe, 26 januari 2012

- 38 *Svenska Dagbladet* 5 april 2014
39 Prop. 2015/16:41 sid 6
40 https://en.wikipedia.org/wiki/Opium_production_in_Afghanistan
41 Xinhua News 14 maj 2015
42 Vox.com 8 juli 2014
43 <http://www.nytimes.com/2007/10/30/world/asia/30afghan.html>
44 <http://www.voanews.com/content/despite-massive-taliban-death-toll-no-drop-in-insurgency/1866009.html>
45 https://en.wikipedia.org/wiki/Civilian_casualties_in_the_war_in_Afghanistan_%282001%E2%80%93present%29
46 *Afghanistan.nu* 1/2010, s. 10
47 <http://www.aljazeera.com/news/asia/2014/01/karzai-links-us-afghan-deal-taliban-talks-201412602637429483.html>
48 <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-33449809>
49 <http://nyhetsbanken.info/news/view.asp?ID=2295>
50 Fredsplan från 2012, se https://groups.yahoo.com/neo/groups/afghanistan_ockuperat/conversations/topics/7088
51 Se Steve Coll: *Ghost Wars: The Secret History of the CIA, Afghanistan and Bin Laden*, Penguin 2005.
52 https://en.wikipedia.org/wiki/Dasht-i-Leili_mas-sacre
53 *Afghanistan.nu* 4/2014, s. 12
54 *Afghanistan.nu* nr 4/2009, s. 2–8.
55 *Fokus* 11 februari 2010
56 *Spiegel Online* 1 april 2013.
57 Fö 2013:B sid 127
58 *Washington Post* 8 januari 2010
59 <http://photos.state.gov/libraries/afghanistan/231771/PDFs/2012-05-01-scan-of-spa-english.pdf>
60 *New York Times* 23 november 2014
61 Nato:s utrikesministermöte 1 december 2015
http://nato.int/cps/en/natohq/news_125364.htm
62 Uppgifter om beväpning av RSM-styrkor finns på:
<http://www.rs.nato.int/subordinate-commands/rc-north/index.php>, <http://www.rs.nato.int/subordinate-commands/rc-west/index.php>, <http://www.rs.nato.int/subordinate-commands/rc-south/index.php>, <http://www.rs.nato.int/subordinate-commands/rc-east/index.php>
63 <http://www.whatsinblue.org/2014/12/adoption-of-resolution-on-resolute-support-mission-afghanistan.php>
64 Oliver Corten: *The Law Against War*, 2012 sid 281.

Prenumerera gärna...

Detta går ut som nur 4/2015 till Afghanistan.Nu:s prenumeranter. Föreningen Afghanistansolidaritet (FAS) beslutade på sitt förra årsmöte att överväga nedläggning av föreningen 2015. Men kriget i Afghanistan rullar vidare och svensk militär finns på plats och gör ”gilla”-tecken till USA:s mördande.

På årsmötet i april kommer frågan upp igen. Kort sagt vet vi inte hur framtiden ter sig och kan inte idag garantera fyra nummer av tidningen 2016.

Men du som ändå, utan några garantier, vill fortsätta att stödja FAS så länge föreningen finns ska betala in din medlemsavgift eller din prenumeration som vanligt. Om föreningen läggs ner kommer kassa-behållningen troligen att gå till FiB/Kulturfront.

Detta är det fjärde numret i år. Nr 3-2015 finns bara i elektronisk form på www.afghanistan.nu/arkiv/anu315.pdf

Afghanistan.nu

ISSN 1652-3679, utges av Föreningen Afghanistansolidaritet,

Fraktflygarg 5, 12830 Skarpnäck

Ansv. utgivare: Lars-Gunnar Liljestrand

Red: Stefan Lindgren

Hemsida: www.afghanistan.nu

Epost: red@afghanistan.nu. **Tel:** 0736 151 999

Presstopp: 1 februari 2016

Medlemskap i FAS: 150 kr på plusgiro 33 13 24-4. 75 kr för stud. och pens. Medlemskap inkluderar tidning. Enbart pren: 100 kr/4 nr.

Tryck: Norra Skåne Offset

Kontaktpersoner:

Arvika: Veine Wallin 070 351 97 65

Falun: P-O Tellander 023-21230 perolof.tellander@telia.com

Gnesta: Erik Thureson 0767-960079 erikthureson@passagen.se

Göteborg: Gunnar Olofsson gunnaroson@gmail.com

Haninge: Dan Kotka 08-50025417 dan.kotka@spray.se

Karlskrona: Ulf Bjerén 0455-17595 ulf@bjeren.se

Lund: Anders Davidson anders.davidson@telia.com

Linköping: Kerstin Käll 070-2354922 kerstin.kall@lio.se

Malmö: Love Flygren 070 305 6281 love_flygren@hotmail.com

Mariefred: Peter Hjukström 0159-230 41 peter.hjukstrom@bredband.net

Norberg: Arne Andersson 0223-23939 eller 070-3739851, Over-stock-och-sten@telia.com

Norrköping: Ulf Karlström macoma.karlstrom@telia.com

Piteå: Bo Persson 0703365530 boklar@spray.se

Södertälje: Jörgen Wide 08-550 199 21 cederbladwide@telia.com

Stockholm: Hans Söderling 08-6493473 hans_soderling@msn.com

Uppsala: Kristoffer Larsson 0736-747974 krislarsson@gmail.com

Umeå: Robert Pedersen rotpen@gmail.com

Visby: Klas Hallberg 073-8066790 klasojh@gmail.com.

Växjö: Ulf Nilsson, 0470-124 21, ulf.nilssonguide@comhem.se

Örebro: Helena Sunvisson, helena@sunvisson.se